

Проаналізований показник за 2011–2016 рр. постійно перевищує порогові значення, причому в 2016 р. – 505%;

- у 2011–2014 рр. значення відношення обсягу зовнішнього боргу до сальдо річного експорту-імпорту товарів та послуг було стабільним та коливалося в межах 29–37%, що не виходило за критичні рамки. Ситуація змінилась в 2015 р., коли значення досягло 109%, показавши значне перевищення норми. У 2016 р. ситуація загострилась, і показник досягнув позначки 236,5%.

Однією з основних причин такого критичного стану показників є економічна криза та нестабільна політична ситуація в країні, яка негативно впливає на всі складники економічної безпеки та економіку. Низькі темпи економічного зростання та їх невідповідність потребам країни призводять до збільшення державного боргу, через необхідність додаткових коштів та дефіцит бюджету. Також значний вплив на показники мала стрімка девальвація гривні, яка значно знецінилась (з 2013 по 2015р. відносно долара національна валюта подешевшала майже втричі). Переоцінка позик за новим курсом значно збільшила їх вартість та сукупну суму боргу [1].

Отже, аналіз даних індикаторів показав, що всі вони значно перевищують свої граничні значення в останні роки, а деякі і постійно не відповідають нормі. Таке перевищення свідчить про недостатню боргову безпеку держави та загрозу боргової кризи.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Вівчар О.Й. Вплив державного боргу на економічну безпеку держави / О.Й. Вівчар, О.Б. Курило // Економіка та держава. – 2013. – № 4. – С. 15–17.
2. Наказ «Про затвердження Методики розрахунку рівня економічної безпеки України» від 29 жовтня 2013 р. № 1277 [Електронний ресурс]. – Режим доступу: http://cct.com.ua/2013/29.10.2013_1277.htm
3. Офіційний сайт Державної служби статистики України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.ukrstat.gov.ua.
4. Офіційний сайт Міністерства фінансів України [Електронний ресурс]. – Режим доступу : www.minfin.gov.ua.

УДК 368.914.2

Демченко Віталія Олександрівна
*асистент кафедри страхування,
Державний вищий навчальний заклад
«Київський національний економічний
університет імені Вадима Гетьмана»,
м. Київ, Україна*

НАКОПИЧУВАЛЬНЕ ПЕНСІЙНЕ СТРАХУВАННЯ В ПЕНСІЙНІЙ СИСТЕМІ УКРАЇНИ

Накопичувальне пенсійне страхування є одним з шляхів прискорення розвитку страхових процесів в Україні. Саме тому необхідне запровадження

сучасної трирівневої пенсійної системи [1] для забезпечення людині достатнього життєвого рівня після закінчення трудової діяльності.

Основна частка пенсійних коштів, що формується у пенсійній системі України на сучасному етапі, акумулюються Пенсійним фондом України (у 2017 р. – 284 млрд грн) [2]. Накопичувальне обов'язкове пенсійне страхування ще тільки планується запровадити, а добровільне пенсійне страхування, яке здійснюється недержавними пенсійними фондами (далі – НПФ), значного поширення поки що не отримало, хоча НПФ вже набули певного досвіду[3].

В межах обов'язкового накопичувального страхування (другий рівень системи) грошові кошти застрахованих осіб мають акумулюватися у Накопичувальному фонді або ж у відповідних недержавних пенсійних фондах, які є суб'єктами виключно другого рівня пенсійної системи. За рахунок цих коштів фінансуються витрати по оплаті укладених угод страхування довічних пенсій чи одноразових виплат відповідно до положень Закону України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування».

Фінансові ресурси другого рівня формуються за рахунок акумульованих коштів учасників та отриманого доходу від інвестування. В накопичувальному пенсійному фонді для кожного працюючого передбачений індивідуальний пенсійний рахунок, на який буде надходити певний відсоток від нарахованої заробітної плати частина єдиного соціального внеску (далі ЄСВ). З метою захисту та збереження коштів, для їх примноження вони мають інвестуватися в економіку України. В перспективі кошти другого рівня пенсійної системи можуть стати джерелом для довгострокового фінансування розбудови економіки країни. Тоді як при досягненні пенсійного віку кожен учасник матиме право отримати накопичені кошти, які будуть нараховуватися як додаток до визначеної законодавством соціальної пенсії.

Таким чином, кошти другого рівня допоможуть не тільки частково вирішити проблему дефіциту Пенсійного Фонду в Україні, а і покращити рівень життя пенсіонерів, дозволять профінансувати відновлення та розвиток економіки. Проте поки що його впровадження відтерміновується через відсутність відповідних соціально-економічних умов, а саме: бездефіцитність Пенсійного фонду України, ріст реального ВВП (на рівні не менше 6-10%), створення ефективної системи нагляду та регулювання діяльності суб'єктів накопичувальних рівнів пенсійної системи.

Вимога щодо рівня росту ВВП не є обов'язковою, проте в зв'язку із сучасною економіко-політичною ситуацією імовірність впровадження другого рівня накопичувальної пенсійної системи є достатньо низькою.

Основними суб'єктами, які в теперішній час здатні акумулювати значні обсяги фінансових ресурсів, перетворювати їх на інвестиційний капітал та ефективно примножувати, є недержавні пенсійні фонди. Світова практика свідчить про те, що підтримка розвитку недержавного пенсійного страхування є пріоритетними напрямками державної політики у сфері покращення соціального захисту населення у багатьох країнах.

Пріоритетність розвитку недержавного пенсійного страхування є одним із головних завдань Уряду, оскільки воно є складовою частиною системи

добровільного пенсійного забезпечення, яке передбачає диверсифікацію джерел отримання доходів та має на меті покращити пенсійне забезпечення громадян України.

Оцінку місця недержавних пенсійних фондів в структурі пенсійного забезпечення України з нашої точки зору, слід розглядати в двох аспектах: з огляду формування фінансових ресурсів НПФ та руху грошових потоків; з огляду аналізу активності учасників сфери недержавного пенсійного страхування.

Механізм руху грошових потоків в пенсійній системі через недержавні пенсійні фонди відіграє ключову роль у формуванні інвестиційних ресурсів для внутрішнього економічного розвитку країни. Запроваджувана пенсійна система повинна бути здатною перерозподілити рух грошових потоків таким чином, щоб сформувати основні пенсійні виплати та внески через другий та третій рівні[4].

Привабливими та перспективними вкладниками для недержавних пенсійних фондів є фізичні особи-підприємці, оскільки через умови сучасного податкового законодавства та загальний стан пенсійного забезпечення громадян вони є найбільш соціально незахищеними як пенсіонери солідарної системи. Проте такі вкладники є достатньо платоспроможними в період своєї трудової діяльності. Доцільно було б використати цей потенціал шляхом активізації маркетингової політики недержавних пенсійних фондів для залучення більшої кількості саме таких категорій страхувальників. Коли до пенсійних послуг почнуть залучатися роботодавці сфери середнього та малого бізнесу, це буде свідченням того, що збільшується диверсифікація ринку у розрізі клієнтів, що буде ознакою досягнення певного рівня розвитку системи недержавного пенсійного забезпечення в Україні.

На сьогодні в наукових та нормативно-правових джерелах існують різні підходи до визначення поняття «недержавне пенсійне страхування». Перший підхід – розуміння НПЗ в рамках системи соціального забезпечення; другий – ототожнення зі страхуванням життя, яке базується на принципах добровільної участі фізичних і юридичних осіб у формуванні пенсійних накопичень з метою отримання учасниками недержавного пенсійного забезпечення додаткових до загальнообов'язкового державного пенсійного страхування пенсійних виплат.

В науковій літературі достатньо часто зустрічається співставлення недержавного пенсійного страхування із страхуванням життя, оскільки вони мають багато спільного і передбачають добровільну участь населення в індивідуальних накопичувальних пенсійних схемах шляхом відкриття пенсійних рахунків, сплати внесків та безперервного поповнення індивідуальних пенсійних рахунків інвестиційним доходом, який нараховується на залишок пенсійних коштів, а також отримання додаткової пенсії учасниками за рахунок накопичених коштів.

Підсумовуючи зазначене вище, слід зауважити, що пенсійна система, яка існує в країні сьогодні, перебуває на досить складному і довготривалому шляху реформування, хоча її розвиток бере свій початок ще з часів проголошення незалежності. Побудова української держави диктувала необхідність

формування нової національної системи пенсійного забезпечення та більш оптимальних механізмів формування пенсійних правовідносин, що повинні забезпечувати не тільки гідний рівень життя громадян після виходу на пенсію, алей забезпечує економічне зростання країни.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Закон України «Про загальнообов'язкове державне пенсійне страхування» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1058-15>;

2. Закон України «Про Державний бюджет України на 2017 рік» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://pfu.spov.com.ua/?p=3443>

3. Закон України «Про недержавне пенсійне забезпечення» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/1057-15>.

4. Демченко В.О. Місце недержавного пенсійного страхування в системі пенсійного забезпечення громадян України // Демченко В.О. // Матеріали Міжнародної науково-практичної конференції «Перспективні напрями наукових досліджень – 2015» 17-22 жовтня 2015 р., С. 43-44 Братислава, Словаччина.

УДК 336.71

Демчишак Назар Богданович
д.е.н., доцент кафедри фінансів, грошового обігу і кредиту,
Львівський національний університет імені Івана Франка,
м. Львів, Україна

ПРОБЛЕМИ ІННОВАЦІЙНОЇ БЕЗПЕКИ В УМОВАХ ГЛОБАЛЬНОЇ НЕСТАБІЛЬНОСТІ

Тенденції у сучасній світовій економіці у контексті посилення глобалізаційних процесів характеризуються фінансовою нестабільністю та складністю прогнозування майбутніх орієнтирів розвитку. Відтак зростає актуальність вивчення проблематики оцінки рівня інноваційної безпеки країни та її забезпечення в цілому, зокрема зважаючи на євроінтеграційні прагнення українського суспільства та неминучість, у зв'язку із цим, участі держави у конкурентній боротьбі на європейських ринках.

Зауважимо, що поняття інноваційної безпеки розглядають на мікро-, мезо- та макрорівнях. Зокрема, на мікрорівні дають такі тлумачення інноваційній безпеці (табл. 1):

Таблиця 1

Підходи до визначення інноваційної безпеки на мікрорівні

	Автори	Визначення
1	Ю. Краснощочкова [1]	Інноваційна безпека – це процес забезпечення умов, за яких нівелюється (нейтралізується) негативний вплив зовнішніх і внутрішніх чинників на стійкість й ефективність інноваційного процесу, що є основою незалежності, стійкості, ефективності та конкурентоспроможності підприємства загалом